

LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

2021-02-12 Nr. SR - 10/20

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANO PROJEKTO

Lietuvos studentų sąjunga (toliau – LSS), susipažinusi su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – Ministerija) pateikta LR Vyriausybės programos įgyvendinimo plano projekto mokslo ir studijų dalimi bei dalyvavusi nuotolinėje konsultacijoje su Ministerijos atstovais, teikia savo pastabas bei siūlymus projektui.

LSS primena, kad dar prieš praėjusių metų LR Seimo rinkimus visoms kandidatavusioms partijoms siuntė savo poziciją „Dėl būtinų švietimo pokyčių, siekiant aukštojo mokslo proveržio“, o po rinkimų, koaliciją formavusių partijų lyderiams, išsiuntė savo siūlymus aukštojo mokslo sektoriui formuojant XIII Vyriausybės programą. LSS džiaugiasi, kad į dalį pateiktų siūlymų buvo atsižvelgta tiek LR Seimui tvirtinant XIII Vyriausybės programą, tiek ir pateiktame projekte. Vis dėlto, nepaisant to, jog projektas orientuotas į studijų kokybės gerinimą ar mokslo tyrimų bei eksperimentinės plėtros stiprinimą, LSS nuomone, projekte nėra atkreiptas pakankamas dėmesys į studentų problematiką, susijusią su socialinės dimensijos principų įgyvendinimu Lietuvoje.

Londono komunikate socialinė dimensija buvo apibrėžta kaip visuomenės siekis, jog studentų patekimas į aukštąjį mokslą, dalyvavimas jame bei sėkmingas jo užbaigimas visuose lygmenyse, turėtų atspindėti mūsų visuomenės įvairovę.¹

Tuo tarpu LSS supranta socialinę dimensiją kaip sistemą, kurioje kiekvienas asmuo, nepriklausomai nuo jį supančios aplinkos ir įtaką darančių ekonominių, socialinių ir kultūrinių veiksnių, turi galimybę įgyti aukštąjį išsilavinimą.² LSS džiaugiasi, jog ši nuostata sutampa su Vyriausybės, kadangi savo programoje, 53 punktu, yra nusimačiusi **siekį, kad visi norintys ir studijoms pasirengę žmonės turėtų sąlygas studijuoti, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos ir šeimos finansinės padėties.**

¹ http://ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/2007_London_Communique_English_588697.pdf
² <http://lss.lt/wp-content/uploads/2019/10/Auks%CC%8Ctojo-mokslo-vizijos-gaire%CC%87s-2.pdf>

Vis dėlto, pabrėžtina, jog Lietuvoje stokojama bendrojo supratimo apie socialinės dimensijos svarbą aukštajame moksle, kadangi įprastai jos suvokimas apsiriboja tik studijų prieinamumu, t.y. faktiniu patekimu į aukštąją mokyklą. Šį vyraujantį supratimą patvirtina tiek LR Vyriausybės programoje, tiek jos įgyvendinimo plane numatytas siekis suvienodinti priėmimo į aukštąsias mokyklas reikalavimus stojant į valstybės finansuojamas ir į nefinansuojamas vietas. LSS ne vienerius metus yra raginusi ir teikusi siūlymus dėl reikalavimų suvienodinimo ir šį siekį palaiko, tačiau nepaisant to, LSS nuomone, šis vienintelis siūlymas nėra pakankamas, todėl socialinės dimensijos, o tuo pačiu ir studijų prieinamumo sampratą, siūlo praplėsti, kadangi ji susideda iš daugiau elementų:

- Išankstinis pasiruošimas studijuoti, priklausantis nuo bendrojo lavinimo kokybės;
- Faktinis įstojimas į aukštąją mokyklą;
- Sklandus studijų procesas, kurio užtikrinimui būtinos kokybiškos ir prieinamos socialinės bei akademinės paslaugos, pakankama finansinė parama, kuri leistų skirti daugiau laiko geriems akademiniais rezultatams, o ne darbui;
- Sėkmingas studijų užbaigimas bei įgytų žinių ir kompetencijų praktinis pritaikymas.

Atsižvelgiant į tai, **LSS siūlo į LR Vyriausybės programos įgyvendinimo planą įtraukti atskirą tikslą parengti Europos aukštojo mokslo erdvėje numatytų studentų socialinės dimensijos principų įgyvendinimo gaires**, kurios neapsiribotų, tačiau apimtų:

- Nuoseklų studentų finansinės paramos didinimą, kuris sudarytų sąlygas studentams skirti daugiau laiko dalyvavimui studijų procese, o ne apmokamam darbui;
- Lengvatinių paskolų sistemos tobulinimą, kaip prioritetą numatant paskolų grąžinimo susiejimą su momentu, kai absolvento pajamos pasiekia ar viršija numatytą ribą;
- Alternatyvių būdų patekti į aukštąją mokyklą įteisinimą, apimant neformaliuoju bei savaiminiu būdu įgytų kompetencijų pripažinimą ar trumpųjų studijų įgyvendinimą;

- Studentų psichosveikatos raštingumo stiprinimą, sudarant galimybes aukštosioms mokykloms teikti studentams nemokamas psichologo konsultacijas bei užtikrinant įvairių prevencinių veiklų vykdymą;
- Studijų prieinamumą specialiųjų poreikių turintiems asmenims, neapsiribojant tik aukštųjų mokyklų infrastruktūros pritaikymu, tačiau įtraukiant ir dėstytojų kompetencijų stiprinimą;
- Galimybes aukštosioms mokykloms sukurti bei palaikyti veiksmingą individualių studentų pažangos stebėjimo ir pagalbos jiems teikimo sistemą, kuri leistų mažinti studentų nubyrimo mastą;
- Aukštųjų mokyklų bendrabučių infrastruktūros modernizavimą.

LSS supranta, jog dalis studentų finansinės paramos pokyčių bus numatyti Ministerijos planuojamame rengti naujame aukštojo mokslo modelyje, kurio siekis yra efektyvinti studijų finansavimą. Atsižvelgiant į tai, jog LSS šiuo metu vienija 29 skirtingų aukštųjų mokyklų studentų savivaldas ir yra vienintelė tokia vienijanti sąjunga Lietuvoje, kuri atstovauja studentų interesams nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis, kaip tai numato Mokslo ir studijų įstatymo 64 straipsnis, prašo Ministerijos įtraukti LSS atstovą (-us) į numatomas darbo grupes, susijusias su aukštojo mokslo finansavimo modelio keitimu ar kitais, tiek esamiems, tiek būsimiems studentams aktualiais klausimais.

Prezidentas

Eigirdas Sarkanis